

ZABEZPEČENÍ PRŮLOMU NEPŘÁTELSKÉ OBRANY MUNICÍ

Změna doktrinálních názorů na možný způsob vedení války na středoevropském válčišti si vynutila zabývat se podrobněji průlomem nepřátelské obrany. Jednou ze složitých otázek při organizaci průlomu je zabezpečení dělostřelectva dělostřeleckou municí.

V článku chci vysvětlit některé otázky, které bychom měli brát v úvahu při organizaci průlomu a jeho zabezpečení municí. Úvodem chci ukázat na některé faktory, které ovlivňují problematiku spojenou se zabezpečením této munice. Jsou to:

1. Způsob organizace obrany a stupeň ženijního vybudování obranných postavení nepřítele, jež určují počet cílů, které musíme umlčet. Také volba předního okraje obrany má značný vliv na zabezpečení municí vlastního dělostřelectva.

Pro náš případ si určíme, že je třeba prolomit nepřátelskou obranu motorizované divize, která brání pásmo široké 25 km, vybudované do hloubky 20–30 km s předním okrajem 15–20 km od státní hranice, což je současně hloubka zabezpečovacího pásma. Budou-li v prvním sledu v obraně dvě motorizované a ve druhém sledu jedna tanková brigáda, může se v pásmu průlomu širokém 12 km bránit 6–7 nepřátelských praporů, z nich dva tankové, 1–2 ptpř, 4–6 dělostřeleckých oddílů, jeden oddíl houfnic 203,2 mm, oddíl raket HJ, 4–6 minometných baterií a v pásmu průlomu mohou být dvě VS brigáda a VS divize.

Takto organizovaná obrana vyžaduje umlčet 200–220 cílů.

2. Úvahy o zabezpečení municí budou vycházet z předpokladu, že velitel fronty rozhodl prolomit obranu nepřítele na styku dvou armád v pásmu širokém 12 km silami tří svazků v prvním sledu, že k dělostřelecké přípravě bude soustředěno 1 250 dělostřeleckých hlavních a raketometů.

3. Rozhodnutí velitele fronty k průlomu bylo vydáno v 16.00 po překonání zabezpečovacího pásma, když se předsunutým odřadům a hlavním silám prvo-

sledových svazků nepodařilo prolomit nepřátelskou obranu z chodu. Při umlčování nepřátelských odporů v zabezpečovacím pásmu bylo spotřebováno 0,6—0,8 palebného průměru dělostřelecké munice pro 8—10 dělostřeleckých oddílů.

4. Mobilizace byla vyhlášena 4 dny před zahájením nepřítelství. Zejména tento údaj je velmi důležitý, poněvadž (jak uvidíme dále) podmiňuje vůbec možnost soustředit k průlomu nejen potřebné množství munice, ale i možnost mít potřebný počet hlavních, zejména frontové a armádní dělostřelecké svazky.

Na základě rozboru 200—220 cílů, které je třeba umlčet, vypočítáme spotřebu munice. Tato činí:

70 000—73 000 dělostřeleckých granátů a raket pro palebnou přípravu.

22 000—24 000 granátů a raket pro dělostřeleckou podporu,

24 000—25 000 granátů a raket pro doprovod.

Celkem tedy 116 000—122 000 granátů a raket pro 1 250 dělostřeleckých hlavních a raketometů, což v přepočtu na palebné průměry činí 1,35—1,5 palebného průměru. Zde chci podotknout, že výpočet spotřeby munice podle palebných průměrů není přesný. Je to dáno skutečností, že pro dělostřeleckou přípravu jsou použitelné pouze tříštivotrhavé druhy munice, zatím co palebný průměr některých, zejména menších ráží tvoří kromě tříštivotrhavých také průpalné, podkaliberní a ostatní druhy granátů. Např. v palebném průměru BzK 82 mm je z celkového množství střel (80 kusů) pouze 40 tříštivotrhavých, u 100mm PTK je to z 80 pouze 32, u 100mm kanónu z 80 68 a u 122mm kanónu je z 80 kusů granátů (jeden palebný průměr) 9 kusů jiných než tříštivotrhavých. Tato skutečnost komplikuje výpočet potřeby munice na palebnou přípravu.

Toto množství munice (116—122 000 kusů) převedeno do váhových jednotek činí 7 000 tun. Pochopitelně, že ihned vzniká otázka, zda takové množství tříštivotrhavé munice máme a kde. Vycházíme-li ze současného množství zásob na jednotlivých stupních velení, činí zásoby tříštivotrhavé munice v tunelech:

— u vojsk, do divizí včetně	7 330 tun
— v předsunutých muničních skladech	5 200 tun
— v armádních skladech	2 000 tun
— ve frontových skladech	5 000 tun.

Celkem tedy zásoby tříštivotrhavé munice činí 20 000 tun, což téměř třikrát převyšuje vypočítanou potřebu. Při povrchním posuzování by byl nasnadě závěr, že munice pro dělostřeleckou přípravu, ale i pro doprovodné a podpůrné palby je ve frontu dostatek a že velitele při jeho rozhodování otázka zabezpečení municí neomezuje.

K úplnému posouzení problému je nutné vzít v úvahu celou řadu dalších faktorů, z nichž nejdůležitějšími jsou otázky času, zejména časový odstup průlomu od zahájení mobilizace. Munice do armádních a frontových polních skladů naváží automobilní prostředky armád a frontu. Automobilní útvary je třeba nejdříve zmobilizovat, přistavit do příslušných okruhových skladů, munici naložit a dopravní prostředky po naložení soustředit v určených prostorech. Teprve pak můžeme počítat s časem, ve kterém bude munice od vydání

rozhodnutí velitele frontu dopravena k dělostřeleckým útvarům nebo do palebných postavení dělostřelectva. Také zmobilizování a přesun dělostřeleckých svazků a útvarů si vyžádá potřebný čas. Je reálné počítat s těmito časovými limity: frontové dělostřelectvo je schopné zúčastnit se dělostřelecké přípravy za předpokladu, že mobilizace bude zahájena s předstihem nejméně 3 dny, armádní dělostřelectvo 2,5 dne, dělostřelectvo svazků druhého sledu 2 dny.

Pro naložení munice a její přesun do prostoru průlomu je třeba počítat u frontových dopravních prostředků 3 dny a armádních automobilních praporů 2 dny. Tzn., bude-li mobilizace zahájena současně se zahájením nepřátelství, můžeme první průlom zabezpečit teprve třetí den. A to za předpokladu, že ani soustřeďování dělostřelectva ani dopravních útvarů armád a frontu nebude činností nepřítele podstatně narušeno.

Organizaci průlomu včetně zabezpečení dělostřelectva municí nejvíce ovlivňuje skutečnost, že hlavní pásmo obrany nepřítele se buduje za zabezpečovacím pásmem a dále pochopitelný požadavek, aby průlom byl uskutečněn z chodu nebo jenom s krátkou přestávkou za předpokladu, že se první postavení nepodaří prolomit předsunutým odřadům nebo hlavními silám prvosledových svazků bez dělostřelecké přípravy.

Tyto okolnosti nedovolují navést dělostřeleckou municí do palebných postavení předem. Také výpočet spotřeby munice může být jenom přibližný, protože jsme nemohli zabezpečit dokonalý průzkum cílů. Také spotřeba munice potřebná k zabezpečení dělostřeleckých paleb v zabezpečovacím pásmu bude jenom odhadem. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že je reálné uvažovat se spotřebou ve výši 0,6–0,8 p/p pro 8–10 oddílů v rámci obou armád na jejichž styku průlom organizujeme.

Stejná spotřeba pro stejný počet dělostřeleckých oddílů může vzniknout v případě, kdy před překročením státní hranice předsunutými odřady bude nutné umlčet nepřátelské odpory. Rozdíl je ovšem v tom, že tato munice může být v palebných postaveních, které budou na vlastním území, připravena předem.

V případě, že se průlom nepřátelské obrany organizuje teprve po rozhodnutí velitele frontu, může být časové schéma příprav průlomu toto. Vyjděme z předpokladu, že boj na státní hranici byl zahájen v ranních hodinách. Překonání zabezpečovacího pásma širokého 20–25 km může trvat 6–8 hodin, včetně pokusů o jeho překonání předsunutými odřady a hlavními silami prvosledových divizí z chodu. V takovém případě může být rozhodnutí velitele frontu k průlomu vydáno v odpoledních hodinách. Abychom mohli dále kalkulovat konkrétně, stanovme si tento čas na 16.00 dne D.

Je reálné počítat s těmito časy:

— doručení bojových nařízení vojskům, dělostřelectvu a týlového nařízení armádním a frontovým automobilním dopravním útvarům; současně organizace součinnosti k otázkám zabezpečení municí mezi orgány RVD, výzbrojní služby a týlem na stupni frontu — 2 hodiny (18.00)

— zaujetí palebných postavení dělostřelectva a výchozích postavení vševojskových svazků pro zteč předního okraje nepřátelské obrany — 10 hodin (04.00)

— upřesnění cílů, plánování paleb, navezení munice do palebných postavení — 3 hodiny (07.00)

Tato úvaha zabezpečuje nutný čas (včetně potřebného času denního světla) k přípravě průlomu. Chci však otevřeně říci, že neuspokojuje vševojskové velitele. Někteří dokonce odmítají v takovém případě hovořit o průlomu z chodu. Naopak někteří příslušníci dělostřelectva považují uvedenou dobu, zejména 3—4 hodiny světlého času, za nezbytné minimum. Také kalkulace týlových štábů ukazují, že k navedení potřebné munice do palebných postavení, nejsou-li přijata jiná opatření, je třeba nejméně jedné noci nebo času 6—8 hodin. Ani tato doba není příliš dlouhá, vyjdeme-li ze skutečnosti, že munice může být v době rozhodnutí velitele frontu v předsunutých skladech ve vzdálenosti 50—100 km od státní hranice, že část munice naložená na dopravních prostředcích frontu může být vzdálená 150—300 km od budoucích palebných postavení, a konečně, že přesný výpočet spotřeby dělostřelecké munice musí vycházet ze složení dělostřelectva, které se průlomu zúčastní až do dělostřeleckých oddílů, a že tento údaj bude k dispozici až za 3—4 hodiny po rozhodnutí velitele.

Jakými opatřeními můžeme tyto časy zkrátit. V první řadě spotřebu munice můžeme vypočítat předem, již v míru a to v potřebném množství variant. I když nemůžeme spoléhat na schémata, některé údaje jsou neměnné. Je to množství dělostřelectva v rámci frontu, které je více méně konstantní. Také požadavek hustoty hlavní na jeden kilometr fronty při průlomu (90—110 hlavní) můžeme považovat za ustálený, stejně jako počet cílů, které bude nutné v pásmu průlomu umlčet se nebude příliš odchylovat od čísla 200 až 250. Známe-li technický režim střelby zbraní, které se mohou dělostřelecké přípravy zúčastňovat a požadavek, aby dělostřelecká příprava nepřesahovala 30—40 minut, můžeme spotřebu střeliva dostatečně přesně vypočítat. Tato se bude pohybovat v rozmezí 6 500—7 500 tun.

Víme, že na dopravních prostředcích vševojskových armád je naloženo po 1 000 tunách dělostřelecké tříštivotrhavé munice a na dopravních prostředcích frontu 5 000 tun. Toto množství tedy zabezpečí potřebu munice všem za předpokladu, že tuto dokážeme včas přisunout do palebných postavení a to i v tom nejsložitějším případě, za který musíme považovat průlom nepřátelské obrany bezprostředně po překonání zabezpečovacího pásma po neúspěšných pokusech prolomit nepřátelskou obranu z chodu.

Jestliže jsme připustili, že můžeme s potřebnou přesností určit spotřebu dělostřelecké munice k zabezpečení průlomu, zbývá dořešit otázku jak tuto municí dostat do palebných postavení současně s dělostřelectvem.

Jako první a nejspolehlivější je možnost přípustného přeložení dělostřeleckých tahačů. Zkoušky ukázaly možnost naložit nad stanovenou normu u 122 a 152mm kanónu 0,5 palebného průlomu, u 122mm houfnice 0,3 palebného průlomu. Takováto možnost je významná hlavně proto, že jde o pohotovou municí, která bude vždy tam, kde bude samotná zbraň.

Vyjdeme-li ze zásady, že po ukončení dělostřelecké přípravy a podpory by u každé zbraně, ale také v praporečích a plukovních výdejních a v divizním dělostřeleckém skladě měly zůstat úplné pohyblivé zásoby, zbývá jediné řešení: potřebnou dělostřeleckou municí na dělostřeleckou přípravu a doprovod dopravit do palebných postavení dělostřelectva současně s dělostřeleckými oddíly. To můžeme jediné za předpokladu, že muniční vozy s potřebným množstvím munice připojíme za bojové výdejny oddílů a pluků a to ještě před překročením hranice. Dělostřelečtí velitelé musí zabezpečit převzetí vozů

s municí a její bezpečný přesun až do palebných postavení. Nevýhoda tohoto řešení spočívá ovšem v tom, že se prodlužují proudy na komunikacích a to podle počtů vozidel a druhů dělostřelectva od 0,5 až do 7 km. Zejména potřeba munice pro raketomety s ohledem na možnost nízkého vytížení ložné plochy nákladních vozidel (na 30—40 %) je značná a délky proudů se právě u raketometových jednotek značně prodlouží. Toto řešení je možné a organizačně ne příliš náročné. Je třeba dopravní jednotky s naloženou tříštivotrhavou municí včas soustředit na směr průlomu a zařadit za dělostřelecké útvary v době, kdy se tyto řadí do pochodových proudů, zpravidla na čelo hlavních sil vševojskových svazků, za předsunuté odřady.

Organizační potíž spočívá v tom, že na automobilní dopravní útvary (které jsou určené pro naložení munice) se nenakládá zvlášť tříštivotrhavá munice. Naopak plán naložení munice předpokládá takovou skladbu munice, aby tato odpovídala běžné denní spotřebě, tzn., že jedna jednotka veze municí nejen složenou tak, jak je složen palebný průměr, ale naopak je snaha, aby složení munice odpovídalo denní spotřebě všech ráží, které se vyskytují u svazku. Potíž bude tedy spočívat v tom, že vozidla s tříštivotrhavou municí musíme v automobilních proudech vyhledat, že musíme vytvořit nový proud bez ohledu na organické celky, že musíme určit nové velitele. A to není v žádném případě výhodné.

Bylo by výhodnější, aby tříštivotrhavá munice byla naložena u vševojskové armády na jednom automobilním praporu (1 200 tun) a u frontu na jedné automobilní brigádě (7 200 tun) a tato by byla předurčena jenom pro potřeby dělostřelecké přípravy a dělostřeleckého doprovodu. To by sice organizačně usnadnilo přísun munice do palebných postavení, poněvadž celá organizace přísunu by spočívala jenom v rozdělení vozidel k příslušným dělostřeleckým útvarům, ovšem na druhé straně by takové řešení vážalo nikoliv zanedbatelné množství dopravních prostředků jednoduše a značně by snižovalo přísunové možnosti ostatních druhů materiálu. Tím více, že takováto pohyblivá a stále pohotová zásoba munice by měla být vytvořena trvale, po celou dobu útočné operace. Je-li totiž možné zvládnout přísun munice pro potřebu průlomu v prvních dnech války, není to možné bez značného časového zdržení v hloubce operace, kdy je nutné pro municí příslušných ráží a v požadované skladbě zajíždět do polních skladů, které mohou být od místa průlomu vzdáleny několik set kilometrů.

Vážným úkolem a předpokladem pro zvládnutí přísunu munice potřebné k zabezpečení dělostřeleckých paleb pro průlom nepřátelské obrany je zplánování celé akce. Jak jsem uvedl, na plánování se budou vždy podílet příslušníci operační správy, raketového vojska a dělostřelectva, výzbrojní služby, štábu týlu a vojenské dopravy. Zkušenosti ukazují, že je velmi účelné již při plánování na stupni frontu přizvat také příslušné orgány všech vševojskových armád, které se budou na průlomu podílet.

Je účelné zpracovat plán soustředění dělostřelectva a navezení munice do palebných postavení, ve kterém v nutném rozsahu vyjádříme i způsob soustředování vševojskových svazků do výchozích postavení. Zejména přesně je třeba zpracovat otázku využití komunikací v prostoru průlomu. Jde o to, že na ploše 12×20 km v prostoru průlomu bude se pohybovat okolo 10 000 kusů bojové techniky.

Také otázky odpovědnosti musíme přesně stanovit. Ukazuje se účelné zodpovědnost za zavezení munice po palebných postavení určit takto:

Velitelé dělostřeleckých útvarů a svazků jsou zodpovědní za zavedení dopravních prostředků do palebných postavení z určených míst styku, ve kterých si vozidla s municí odebírají.

Výzbrojní služba musí určit místa naložení munice (muniční sklady) a nese zodpovědnost za přípravu munice ke střelbě v palebných postaveních (odkonzervování, jestliže je nutné s ohledem na použité konzervační prostředky).

Týl zodpovídá za včasné přistavení vozidel k naložení munice ve skladech a za včasný příjezd do určených míst styku s orgány dělostřelectva.

Otázka zabezpečení dělostřeleckou municí průlomu není jednoduchá. Zejména proto, že málokdy půjde o průlom organizovaný při dostatku času, ale naopak, většinou půjde o průlom z chodu, kdy na navážení munice nebude dostatek času. Tím více je třeba otázku propracovat a nebát se pracovat s určitými odhady a předpoklady. Na zdoluhavé plánování nebude nikdy dostatek času. Zkušenosti z přípravy jednoho vševojskového taktického cvičení, na kterém se otázka průlomu procvičovala, ukazují, že podrobné výpočty skupinou kvalifikovaných důstojníků trvají několik hodin. Je pravda, že čas můžeme ušetřit použitím výpočetní techniky. Zejména výpočetní automat CONSUL je vhodným prostředkem k řešení této úlohy. Přesto však považují za účelnější vymodelovat několik nejvíce typických případů zabezpečení municí průlomu a při řešení konkrétního případu modifikovat nejvhodnější případ na konkrétní situaci. Možné odchylky nemohou zřejmě úspěch průlomu ovlivnit, zato podstatně proces navážení munice zrychlí.